

Πληροφορία και τεχνολογίες του διαδικτύου

Οι τεχνολογίες της πληροφορίας, το διαδίκτυο και οι βάσεις δεδομένων παρέχουν τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στην πληροφορία και αποτελούν βασικούς άξονες δόμησης του τρόπου επικοινωνίας, της συγκρότησης των κοινωνικοοικονομικών ρόλων και της αναδιάρθρωσης της σχέσης μεταξύ έργου και κοινωνίας στον σύγχρονο δυτικό κόσμο (Rifkin, 2000). Ως βεβαιότητα της εποχής μας, η πληροφορία τοποθετείται στο επίκεντρο του συνόλου των ανθρώπινων εκφράσεων και δραστηριοτήτων (Κανάκη, 2015). Πριν προχωρήσουμε στην εισαγωγική ανάλυση, καλό θα ήταν μέσω των ορισμών (Case, 2012) να εισαγάγουμε τις σχετικές έννοιες για την «πληροφορία», τις «πληροφοριακές ανάγκες», οι οποίες ικανοποιούνται μέσω της «αναζήτησης της πληροφορίας» αλλά και των «εμποδίων κατά την αναζήτηση της πληροφορίας» συμπεριλαμβανομένων αυτών της έλλειψης (ή όχι) της «πληροφοριακής παιδείας»:

- ο η «πληροφορία» είναι κάθε πτυχή ή διαφορά στην αντίληψή μας για το περιβάλλον ή εσωτερικά για εμάς,
- ο η «πληροφοριακή ανάγκη» είναι η αναγνώριση ότι το τρέχον επίπεδο πληροφόρησης δεν επαρκεί για τη διευθέτηση ενός προβλήματος ή την επίτευξη ενός σκοπού,
- ο η «αναζήτηση πληροφορίας» περιλαμβάνει την ενσυνείδητη προσπάθεια εύρεσης και ανάκτησης πληροφορίας έτσι ώστε να ικανοποιηθεί μια ανάγκη πληροφόρησης,
- ο τα «εμπόδια κατά την αναζήτηση πληροφορίας» αφορούν σε ατομικούς ή ευρύτερους παράγοντες που επιδρούν αρνητικά κατά την προσπάθεια αναζήτησης και ανάκτησης πληροφορίας,
- ο η «πληροφοριακή συμπεριφορά» εμπεριέχει την «αναζήτηση της πληροφορίας» αλλά και την μη συνειδητή ή παθητική στάση απέναντι στην πληροφορία, δηλαδή μπορεί να περιλαμβάνει και την «αποφυγή πληροφόρησης» ενός ατόμου για ένα συγκριμένο ζήτημα, ενώ
- ο η «πληροφοριακή παιδεία» περιλαμβάνει τις γνώσεις και δεξιότητες του ατόμου έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζει και να ικανοποιεί τις ανάγκες πληροφόρησής του μέσω της χρήσης κατάλληλων πηγών πληροφόρησης.

Στην καθημερινότητά μας, οι διευθετήσεις και οι ρόλοι που καλούμαστε να διαδραματίσουμε εναλλάσσουν την ένταση με την οποία ενδιαφερόμαστε και αναζητούμε συγκεκριμένου τύπου πληροφορίες (Bawden, 2006). Για παράδειγμα, δημιουργούνται και εντείνονται οι ανάγκες πληροφόρησης όταν κάποιος στην οικογένεια αντιμετωπίσει κάποιο πρόβλημα υγείας και μειώνονται όταν αυτό το πρόβλημα ξεπερνιέται, ή αντίστοιχα αυξάνονται οι ανάγκες πληροφόρησης όταν καλούμαστε στην εργασία μας να επιλέξουμε και να αποφασίσουμε για ένα ζήτημα και μειώνονται στη συνέχεια, κ.ο.κ. Η παραπάνω εναλλαγή διαμόρφωσης αναγκών πληροφόρησης, ικανοποίησης πληροφοριακών αναγκών και διαμόρφωσης στάσεων και συμπεριφορών απέναντι στην πληροφορία αλλά και σε συγκεκριμένα κανάλια και πηγές πληροφόρησης είναι περισσότερο σύνθετη από ό,τι μπορεί να φανεί αρχικά. Οι συνέπειες των επιλογών μας για την αναζήτηση πληροφορίας, μπορεί να συντελέσουν σε ευρύτερες εκβάσεις και καταστάσεις που ξεπερνάνε το ίδιο το άτομο (Bawden and Robinson, 2013). Για παράδειγμα, οι συνέπειες μια ελλιπούς ιατρικής γνωμάτευσης για την υγεία κάποιου ασθενούς φυσικά ξεπερνάνε τον παραγωγό της κλινικής απόφασης και πρωτίστως αφορούν στον ασθενή και το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον. Χωρίς τις κατάλληλες πολιτικές, ρυθμίσεις αλλά και πληροφοριακή παιδεία σε κάποιες περιπτώσεις η πληροφορία μπορεί να αυξήσει την αβεβαιότητα, υπό τη μορφή της υπερπληροφόρησης, η εσφαλμένη πληροφόρησης, η παραπληροφόρησης, ή μη ελεγχόμενης πληροφόρησης (Bawden, 2001). Δηλαδή, χωρίς το κατάλληλο υπόβαθρο η ανάγκη για πληροφόρηση μπορεί να οδηγήσει όχι σε ουσιαστική γνώση των θεμάτων, αλλά σε μερική και επιδερμική γνώση χωρίς αντίκρισμα. Αντιστρέφοντας την ανάλυση, η υστέρηση σε πληροφόρηση μπορεί να οδηγήσει στην αποδυνάμωση των ατομικών και των κοινωνικών προσπαθειών και πιθανά να προκαλέσει την αίσθηση της πλασματικής επάρκειας με την επιλογή παρωχημένων τεχνολογιών, πρακτικών κ.ά.

Η πληροφόρηση για τα θέματα της μουσικής, δηλαδή η μουσική πληροφόρηση, δεν αφορά μόνο σε ειδικές ομάδες ατόμων αλλά αποτελεί και ζωτικής σημασίας αιτούμενο για το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο συνεισφέροντας στην ψυχαγωγία και την έκφραση (Futrelle and Downie, 2002; Kostagiolas et al., 2015a). Υπό αυτό το πρίσμα, η μουσική πληροφόρηση και η διακίνηση της μουσικής πληροφορίας αποτελεί καθολικό αγαθό, το οποίο σε κάποιες περιπτώσεις πρέπει να παρέχεται χωρίς περιορισμούς και εμπόδια προς τα μέλη της κοινωνίας σεβόμενοι τα πνευματικά και τα εμπορικά δικαιώματα του δημιουργού (Lee et al., 2005; Laplante and Downie, 2006). Ταυτόχρονα με τη διαθεσιμότητα της αναγκαίας μουσικής πληροφόρησης σε συλλογικό επίπεδο, υφίστανται και εξατομικευμένες ανάγκες, όταν δηλαδή το άτομο ως μουσικός (ανεξάρτητα επιπέδου) ή ερευνητής (π.χ. μουσικολόγος, φοιτητής/τρια, ερευνητής/τρια), αναζητά πληροφορίες σχετιζόμενες με τη μουσική (Lavranos et al., 2015a).

Η χρήση του διαδικτύου για την ικανοποίηση των πληροφοριακών αναγκών των μουσικών τείνει πλέον να γίνει ο κανόνας και τούτο χάρη στις επαναστατικές τεχνο-

λογίες του διαδικτύου (Λαβράνος κ.ά., 2014) Το διαδίκτυο ενισχύει τον εκδημοκρατισμό της μουσικής πληροφορίας, με βασική προϋπόθεση οι ομάδες ενδιαφερομένων, οι οποίες έχουν την πρόσβαση σε αυτό να χειρίζονται τις ψηφιακά διαθέσιμες πηγές μουσικής πληροφόρησης. Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από τη χώρα, τη γλώσσα και μορφή της μουσικής πληροφορίας, η οποία μπορεί να είναι ηχητική ή «γραπτή» (Kostagiolas et al., 2015a). Οι εξελίξεις αυτές, σε συνδυασμό με τον πλούτο των υπηρεσιών μουσικής πληροφόρησης που γίνεται διαθέσιμος μέσα από τον παγκόσμιο ιστό και τις διεθνείς επιστημονικές βάσεις δεδομένων, επιδρούν σημαντικά στη μουσική δημιουργικότητα (Lavranos et al., 2015a).

Οι μουσικοί δημιουργοί πέραν του κόστους πρόσβασης στην απαραίτητη πληροφορία αντιμετωπίζουν ένα ευρύ φάσμα εμποδίων σχετιζόμενο με τη σύνθετη φύση των σύγχρονων ψηφιακών «εργαλείων» μουσικής πληροφόρησης (Λαβράνος κ.ά., 2014). Ο «αποκλεισμός» των μουσικών δημιουργών από την μουσική πληροφορία λόγω, μεταξύ άλλων, της έλλειψης πληροφοριακής παιδείας έχει ποιοτικές και ποσοτικές συνέπειες στο έργο τους. Η μείωση της πρόσβασης στην αξιοποιήσιμη πληροφορία και αντίστοιχα ο συνειδητός ή ασυνείδητος αποκλεισμός μουσικών κοινοτήτων από το διαδίκτυο και την πληροφορία, σταδιακά επιδρά αρνητικά στη δημιουργικότητα (Lavranos et al., 2015a). Δηλαδή, η δημιουργικότητα δεν αυξάνεται απαραίτητως λόγω της μουσικής πληροφόρησης αλλά απλά μπορεί να μειώνεται από την έλλειψη της πληροφορίας. Οι πολύπλευρα πληροφορημένοι μουσικοί για ό,τι πραγματικά συμβαίνει και για τις εξελίξεις σε όλα τα επίπεδα μουσικής δημιουργίας υποστηρίζουν καλύτερα τη ζώσα μουσική και καλλιτεχνική δραστηριότητα (Kostagiolas et al., 2015a). Οι εξειδικευμένες ανάγκες πληροφόρησης απαιτούν για την ικανοποίησή τους τη χρήση εξειδικευμένων πηγών πληροφόρησης κυρίως στο διαδίκτυο.

Θα μπορούσε κάποιος να υποθέσει ότι η μουσική πληροφόρηση κατέχει ηγεμονεύουσα θέση στη διαδικασία παραγωγής δημιουργικών συμβολών εκ μέρους των μουσικών δημιουργών. Υπό την έννοια αυτή, η πληροφόρηση καθώς και οι απαραίτητες γνώσεις μουσικής πληροφοριακής παιδείας εκ μέρους των μουσικών κοινοτήτων πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο διότι έχουν άμεση σχέση με την καταγραφή, την αποτύπωση, τη διατήρηση και διάδοση των μουσικών δημιουργημάτων (Lavranos et al., 2015b).